

Tien jaar een venster op Duitsland

Duitsland Instituut Amsterdam jubileert

[Achtergrond](#) - 1 november 2006 - Auteur: Bas de Rue

(1 november 2006) Om anti-Duitse sentimenten met kennis te lijf te gaan werd tien jaar geleden het Duitsland Instituut opgericht. Inmiddels zijn de meeste vooroordelen vervaagd, maar is kennis over Duitsland meer nodig dan ooit. Vandaag viert het instituut zijn jubileum.

Eigenlijk heeft het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) geluk gehad. Veel geluk. De laatste medewerker van het instituut had wellicht al jaren geleden het licht uitgeknipt als Duitsland niet verwickeld was in een adembenemend proces van verandering. Of als Berlijn niet die grote aantrekkingskracht had uitgeoefend op heel reis- en partybelust Nederland.

De kerntaak van het DIA, kennis verspreiden over Duitsland, is afhankelijk van de grillen van de afnemer. De Nederlander die iets van het oostelijke buurland wil weten. Recente onderzoeken, zoals door het tijdschrift *Intermediair*, wijzen uit dat het met die interesse wel snor zit. De niet te stillen honger van Nederlandse media naar de nieuwste ontwikkelingen rond de Duitse verkiezingen vorig jaar spreekt boekdelen. Voorbij lijkt de tijd dat Nederlanders Duitsland louter met negatieve vooroordelen bejegenden. Zowel de Tweede Wereldoorlog als het voetbaltrauma van het WK 1974 schuiven langzaam maar zeker naar de achtergrond.

Anti-Duitse gevoelens

Het Duitsland Instituut vaart wel bij deze levendige belangstelling voor het buurland. En heeft daar misschien ook een steentje aan bijgedragen. Het heeft zich in tien jaar ontwikkeld tot nationaal platform voor iedereen die iets over Duitsland wil weten, van student tot wetenschapper, van scholier tot belangstellende krantenlezer. Uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, de organisatie van congressen, excursies voor scholieren en docenten, de vervaardiging van onderwijsmateriaal en de website www.duitslandweb.nl zijn de meest in het oog springende bezigheden van het DIA.

Toch bekijkt zakelijk directeur Lily Sprangers dit succes met een nuchtere blik. "Als niemand maalt om kennis over Duitsland, dan staan we met lege handen. Je

kunt mensen niet vastketenen en dwingen zich over Duitsland te informeren. Dat onze producten worden afgenomen, heeft voor een groot deel te maken met ontwikkelingen die we onmogelijk kunnen beïnvloeden.”

Al is de belangstelling voor Duitsland toegenomen en zijn vooroordelen geslecht, de noodzaak mensen te informeren blijft. Daar is voor het DIA een rol weggelegd. Sprangers: “Het huidige beeld van Duitsland kan zo omslaan, sommige vooroordelen duiken onder de oppervlakte, maar helemaal weg zijn ze nooit. Dat is een kenmerk van de conjunctuur van onze gevoelens jegens Duitsland.”

Een goed filosoof

Het Duitsland Instituut van de komende jaren is echter meer dan een hoeder van de nuance en het geïnformeerde oordeel over het buurland. Nadruk komt te liggen op de bestudering van veranderingen in Duitsland die voor Nederland van groot belang zijn. De verwevenheid van de beide landen op het gebied van economie, Europese politiek, onderwijs en cultuur is dermate groot, dat gedegen kennis hierover voor Nederland cruciaal is.

Maar juist op het gebied van kennis bestaan grote braakliggende gebieden, zegt Ton Nijhuis, wetenschappelijk directeur van het DIA. Kennis van de Duitse wetenschappelijke literatuur bijvoorbeeld. “Het aantal in Nederland afgestudeerde economen dat iets met Duitsland heeft, is op één hand te tellen. Geen econoom leest nog een Duits boek. En dat terwijl Duitsland voor de Nederlandse economie van levensbelang is. Ze zijn allemaal gericht op de Angelsaksische wereld.” Ook op vakgebieden als sociologie of geschiedenis ziet Nijhuis een schrijnend tekort aan kennis van de Duitse wetenschappelijke traditie. “Hoe kun je een goed filosoof zijn als je onbekend bent met de Duitse filosofie?” Als oorzaak noemt de directeur niet de vermeend ongeïnteresseerde studenten, maar de wetenschappelijke staf op veel faculteiten. Die schrijft liever Engelse werken voor. “Hier ligt een belangrijke opdracht voor het DIA.”

Brandweermannen

Tegenwicht bieden aan de toenemende navelstaarderij in Nederland is volgens Nijhuis een andere taak. Nederland – en dat geldt ook voor landen als Duitsland en Frankrijk – is ondanks globalisering en Europese integratie steeds meer met zichzelf bezig, steeds minder met anderen. “Nederland kan zich dat als klein land niet permitteren. Het moet de vensters geopend houden. En één van die vensters zijn wij.”

Nijhuis ziet verder dat de Europese integratie paradoxaal genoeg leidt tot een

groter belang van bilaterale contacten. “Doordat er meer samenwerking komt, wordt elk land gedwongen nieuwe regels op elkaar af te stemmen. Kijk bijvoorbeeld naar grensoverschrijdend politiewerk of rampenbestrijding, de internationalisering van het onderwijs.” Cultuurverschillen worden pregnanter naarmate de hoeveelheid grensoverschrijdende contacten toeneemt, betoogt Nijhuis. De behoefte aan kennis over de ander groeit navenant. “Als Nederlandse brandweermannen met hun Duitse collega’s gaan samenwerken, dan is kennis van de andere bedrijfscultuur onmisbaar.”

De voortschrijdende Europese integratie maakt de rol van een Duitsland Instituut steeds belangrijker. “In een groter wordend Europa slinkt de invloed van de kleinere landen. Er zijn meer lidstaten die zich op de grote landen oriënteren. En met name op Duitsland, dat een spilfunctie in de EU bezit. Kleintjes als Nederland krijgen niet meer vanzelfsprekend de aandacht. We zullen meer moeite moeten doen om gehoord te worden. En dat veronderstelt kennis van wat zich in Duitsland afspeelt.”

Bas de Rue is redacteur van het Duitslandweb.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/1491/tien-jaar-een-vensterop-duitsland>